

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DOĞA BİLİNCİ

Yazar

Dr. Öğr. Üyesi Ömer SAMSUNLU

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DOĞA BİLİNCİ

Yazar

Dr. Öğr. Üyesi Ömer SAMSUNLU

E-ISBN: 978-625-382-051-0

DOI: 10.54637/vizetek.9786253820510

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap elektronik ortamda yayımlanmaktadır. Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Zeynep ERTUĞRUL

Yayın Tarihi: Kasım, 2025

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteki yayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DOĞA BİLİNCİ

Yazar

Dr. Öğr. Üyesi Ömer SAMSUNLU

ORCID: 0000-0002-1314-6047

ÖN SÖZ

Erken çocukluk dönemi, bireyin dünyayı tanıdığı, değerler geliştirdiği ve yaşamın temel alışkanlıklarını edindiği en kritik yılları kapsar. Bu dönemde çocukların doğa ile kurdukları ilişki, yalnızca bilişsel gelişimlerini değil; aynı zamanda duygusal, sosyal ve çevresel farkındalıklarını da derinden şekillendirir.

Bu kitap, erken çocukluk eğitiminde **doğa bilincinin** geliştirilmesine yönelik kuramsal temelleri, çağdaş eğitim yaklaşımlarını ve güncel araştırmaları bütüncül bir çerçevede ele almak amacıyla hazırlanmıştır. Alan yazınındaki ulusal ve uluslararası kaynaklarla desteklenen bölümler, öğretmen adaylarının, araştırmacıların ve okul öncesi öğretmenlerinin doğa temelli öğrenmeyi daha derinlemesine anlamalarına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Kitap boyunca sürdürülebilirlik, ekopedagoji, çevresel farkındalık, deneyimsel öğrenme ve doğa temelli eğitim modelleri gibi konular, erken çocukluk perspektifiyle ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Çocukların doğa ile sağlıklı bağlar kurmasının, gezegenin geleceği için bir zorunluluk hâline geldiği günümüzde, bu çalışmanın eğitimciler için yeni bir bakış açısı kazandırmasını diliyorum.

Bu sürece katkı sağlayan tüm araştırmacılara, öğretmenlere ve doğa eğitimi alanındaki uzmanlara teşekkür ederim. Kitabın, öğrenciler ve eğitimciler için yol gösterici bir kaynak olmasını temenni ediyorum.

İÇİNDEKİLER

1.	BÖLÜM	1
	GİRİŞ	1
	1.1. Girişin Amacı ve Kapsamı.....	1
	1.2. Doğa ve Doğa Bilinci Kavramları.....	1
	1.3. Erken Çocuklukta Doğa Deneyimlerinin Önemi	2
	1.4. Erken Çocuklukta Doğa Eğitiminin Temelleri.....	3
	1.5. Erken Çocuklukta Doğa Bilincini Etkileyen Faktörler	4
	1.6. Günümüz Sorunları ve Kitabın Gerekçesi	4
	1.7. Bölüm Özeti.....	5
2.	BÖLÜM	6
	KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
	2.1. Giriş	6
	2.2. Bilişsel Gelişim Kuramı (Jean Piaget)	6
	2.3. Sosyokültürel Gelişim Kuramı (Lev Vygotsky)	7
	2.4. Ekolojik Sistemler Kuramı (Urie Bronfenbrenner)	7
	2.5. Reggio Emilia Yaklaşımı.....	8
	2.6. Yapılandırmacı ve Deneyimsel Öğrenme Kuramları.....	8
	2.7. Çocuk-Doğa Etkileşimi Paradigmaları	9
	2.8. Kuramların Bütüncül Değerlendirmesi	9
	2.9. Bölüm Özeti.....	10
3.	BÖLÜM	11
	ERKEN ÇOCUKLUKTA DOĞA BİLİNCİNİN GELİŞİMİ	11
	3.1. Giriş	11
	3.2. Doğa Bilincinin Gelişimsel Boyutları.....	11
	3.2.2. Bilişsel Gelişim	11
	3.3. Doğa Bilincinin Gelişim Aşamaları.....	12
	3.4. Erken Çocuklukta Doğa Bilincini Destekleyen Pedagojik İlkeler	13
	3.5. Aile ve Kültürel Faktörlerin Rolü.....	14

3.6. Öğretmen Rolü.....	14
3.7. Doğa Deneyimlerinin Çocuk Refahına Etkileri.....	15
3.8. Gelişim Sürecinde Karşılaşılan Engeller.....	15
3.9. Bölüm Özeti.....	16
4. BÖLÜM	17
DOĞA TEMELLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI.....	17
4.1. Giriş.....	17
4.2. Doğa Temelli Öğrenme Kavramı ve Temel İlkeleri.....	17
4.3. Kuramsal Temeller	18
4.4. Uluslararası Doğa Temelli Eğitim Modelleri.....	20
4.5. Türkiye’de Doğa Temelli Öğrenme Yaklaşımları	21
4.6. Öğretmen Roller ve Yeterlikleri.....	22
4.7. Doğa Temelli Öğrenmede Değerlendirme	22
4.8. Doğa Temelli Eğitimde Engeller ve Çözüm Önerileri.....	23
4.9. Bölüm Özeti.....	23
5. BÖLÜM	24
DOĞAYLA ETKİLEŞİM VE OYUN – ÇOCUĞUN KEŞİF YOLCULUĞU	24
5.1. Giriş.....	24
5.2. Oyun ve Doğa İlişkisi	24
5.3. Doğa Oyunlarının Türleri.....	25
5.4. Doğada Oyun Oynamanın Gelişimsel Katkıları	26
5.5. Doğal Oyun Alanlarının Özellikleri.....	27
5.6. Risk ve Güvenlik Dengesinin Sağlanması.....	28
5.7. Öğretmenin Rolü	28
5.8. Aile Katılımı.....	29
5.9. Doğa Oyunlarının Eğitim Programına Entegrasyonu.....	29
5.10. Bölüm Özeti	30
6. BÖLÜM	31
ERKEN ÇOCUKLUKTA DOĞA EĞİTİMİ PROGRAMLARININ PLANLANMASI VE UYGULAMASI	31

6.1. Giriş	31
6.2. Program Tasarımının Temel İlkeleri.....	31
6.3. Doğa Eğitimi Programı Planlama Aşamaları	32
6.3.2. Amaçların Belirlenmesi	32
6.3.3. İçerik Seçimi	32
6.3.4. Etkinlik Planlama	33
6.4. Doğa Eğitimi Yaklaşımları	34
6.5. Öğretmen Yeterlikleri.....	35
6.6. Programın Uygulanması	35
6.7. Değerlendirme Süreci.....	36
6.8. Türkiye’de Doğa Eğitimi Programlarına Yönelik Örnek Uygulamalar	36
6.9. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri.....	37
6.10. Bölüm Özeti	37
7.BÖLÜM	38
DOĞA EĞİTİMİ VE ÇOCUKTA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLİNCİ	38
7.1. Giriş	38
7.2. Sürdürülebilirlik Kavramı ve Boyutları.....	38
7.3. Erken Çocuklukta Sürdürülebilirlik Eğitimi	39
7.3.2. Temel İlkeler	39
7.4. Sürdürülebilirlik Bilincinin Gelişimsel Temelleri	39
7.5. Sürdürülebilirlik Eğitiminde Kullanılan Pedagogik Yaklaşımlar	40
7.6. Çocuklarda Sürdürülebilirlik Davranışlarının Kazandırılması	40
7.7. Öğretmenin Rolü	41
7.8. Aile ve Toplum Katılımı	41
7.9. Sürdürülebilirlik Temalı Etkinlik Örnekleri	42
7.10. Türkiye’de Sürdürülebilirlik Odaklı Uygulamalar	42
7.11. Sürdürülebilirlik Eğitiminin Değerlendirilmesi	43
7.12. Bölüm Özeti	43

8.BÖLÜM	44
DOĞA EĞİTİMİ VE ÇOCUKTA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLİNCİ	44
8.1. Giriş	44
8.2. Sürdürülebilirlik ve Erken Çocukluk Eğitimi	44
8.3. Çocuklarda Sürdürülebilirlik Bilincinin Gelişimi	45
8.4. Erken Çocuklukta Sürdürülebilirlik Eğitimi Yaklaşımları ..	45
8.5. Sürdürülebilir Davranışların Kazandırılması.....	46
8.6. Sürdürülebilirlik Eğitiminin Öğretimsel Stratejileri.....	47
8.7. Öğretmen ve Ailelerin Rolü	47
8.8. Çocuk Katılımı ve Sorumluluk Alma.....	48
8.9. Sürdürülebilirlik Eğitiminin Değerlendirilmesi.....	48
8.10. Bölüm Özeti	48
9.BÖLÜM	49
DOĞA TEMELLİ ÖĞRENME ORTAMLARININ TASARIMI VE FİZİKSEL DÜZENLEMELER	49
9.1. Giriş	49
9.2. Doğa Temelli Öğrenme Ortamlarının Özellikleri.....	49
9.3. İç Mekân (Sınıf) Düzenlemelerinde Doğa Temelli Yaklaşım	50
9.4. Dış Mekân (Bahçe ve Oyun Alanı) Tasarımı	51
9.5. Öğrenme Ortamı Tasarımında Pedagojik İlkeler	51
9.6. Doğa Temelli Öğrenme Ortamı Örnekleri.....	52
9.7. Materyal Seçimi	52
9.8. Güvenlik ve Risk Yönetimi.....	53
9.9. Sürdürülebilir Okul Tasarımı	53
9.10. Bölüm Özeti	54
10. BÖLÜM	55
DOĞA EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÖZLEM SÜREÇLERİ.....	55

9.1. Giriş	55
9.2. Doğa Temelli Eğitimin Değerlendirme Yaklaşımı	55
9.3. Değerlendirmede Kullanılan Temel İlkeler	56
9.4. Doğa Temelli Gözlem Yöntemleri	56
9.5. Değerlendirme Araçları	57
9.6. Portfolyo Kullanımı	58
9.7. Aile Katılımı ve Geri Bildirim	58
9.8. Öğretmen İçin Yansıtıcı Değerlendirme	58
9.9. Nitel Veri Toplama ve Analiz	59
9.10. Değerlendirme Sürecinde Etik İlkeler	59
9.11. Bölüm Özeti	59
11. BÖLÜM	60
DOĞA TEMELLİ EĞİTİMDE ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ VE MESLEKİ GELİŞİM	60
11.1. Giriş	60
11.2. Doğa Temelli Eğitimde Öğretmenin Rolü	60
11.3. Öğretmen Yeterlik Alanları	61
11.3.2. Alan Bilgisi Yeterlikleri	61
11.3.4. Dijital Yeterlikler	61
11.4. Avrupa Dijital Yeterlik Çerçevesi (DigCompEdu) ile Bağlantı	62
11.5. Türkiye'de Öğretmen Yeterlik Çerçevesi ve Doğa Eğitimi	63
11.6. Öğretmen Mesleki Gelişiminde Doğa Eğitimi	63
11.7. Öğretmenlerin Karşılaştığı Güçlükler	64
11.8. Mesleki Gelişim İçin Öneriler	64
11.9. Öğretmenin Rol Model Etkisi	65
11.10. Bölüm Özeti	65
12. BÖLÜM	66
SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME	66
12.1. Giriş	66

11.2. Erken Çocuklukta Doğa Bilincinin Önemi	66
11.3. Kitabın Temel Bulguları	67
11.4. Eğitim Politikaları Açısından Değerlendirme	67
11.5. Öğretmen Eğitimi ve Mesleki Gelişim.....	68
11.6. Geleceğe Yönelik Perspektifler.....	68
11.7. Sonuç.....	69
11.8. Genel Öneriler	69
KAYNAKLAR.....	71